

Decizia nr. 231/2021 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 13 alin. (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002 privind Direcția Națională Anticorupție și ale art. 367 alin. (9) din Codul de procedură penală

În vigoare de la 22 iunie 2021

Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 613 din 22 iunie 2021. Formă aplicabilă la **23 iunie 2021**.

| | |
|------------------------|----------------------|
| Valer Dorneanu | - președinte |
| Cristian Deliorga | - judecător |
| Marian Enache | - judecător |
| Daniel Marius Morar | - judecător |
| Gheorghe Stan | - judecător |
| Livia Doina Stanciu | - judecător |
| Elena-Simina Tănăsescu | - judecător |
| Varga Attila | - judecător |
| Cristina Teodora Pop | - magistrat-asistent |

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 13 alin. (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002 privind Direcția Națională Anticorupție și ale art. 367 alin. (9) din Codul de procedură penală, excepție ridicată de Grigore Avram în Dosarul nr. 4.607/112/2017/a1 al Curții de Apel Cluj - Secția penală și de minori, care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 800 D/2018.

2. Dezbaterile au avut loc în ședința publică din data de 16 martie 2021, cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Irina-Ioana Kuglay, fiind consemnate în încheierea de ședință de la acea dată, când, în temeiul dispozițiilor art. 57 și ale art. 58 alin. (3) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, Curtea a dispus amânarea pronunțării pentru data de 6 aprilie 2021, când a pronunțat prezenta decizie.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

3. Prin Încheierea penală din 17 aprilie 2018, pronunțată în Dosarul nr. 4.607/112/2017/a1, Curtea de Apel Cluj - Secția penală și de minori a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 13 alin. (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002 privind Direcția Națională Anticorupție și ale art. 367 alin. (9) din Codul de procedură penală, excepție ridicată de Grigore Avram într-o cauză având ca obiect soluționarea de către judecătorul de cameră preliminară a unei contestații formulate împotriva unei încheieri penale prin care au fost respinse cererile și excepțiile formulate de către acesta, a fost constatată legalitatea sesizării instanței, a administrării probelor și a efectuării actelor de urmărire penală și a fost dispusă începerea judecății.

4. În motivarea excepției de neconstituționalitate, cu privire la dispozițiile art. 13 alin. (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002 se arată că acestea permit procurorului din cadrul Direcției Naționale Anticorupție ca, încălcând normele de competență după materie și după calitatea persoanei, să continue

urmărirea penală în cauze disjuncte și să sesizeze instanța de judecată prin rechizitoriu pentru fapte care nu sunt de competența sa. Se arată că, astfel, soluția legislativă prevăzută la art. 13 alin. (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002 încalcă principiul constituțional al egalității în drepturi prevăzut la art. 16 din Constituție. Se susține, de asemenea, că, potrivit formulării textului criticat, rămâne la stricta latitudine a procurorului din cadrul Direcției Naționale Anticorupție dacă în cauzele disjuncte continuă sau nu urmărirea penală, aspect ce lasă loc arbitrariului. Or, se susține că, atâta vreme cât pentru unii inculpați se efectuează în continuare urmărirea penală de către procurorul specializat, în vreme ce pentru alți inculpați se dispune declinarea de competență către procurorul competent conform normelor penale cu caracter general, textul criticat creează o veritabilă discriminare, contrară prevederilor art. 16 alin. (1) din Constituție. Se arată că discriminarea este cu atât mai evidentă cu cât nu este reglementat niciun criteriu conform căruia unele cauze disjuncte sunt soluționate de către procurorul din cadrul Direcției Naționale Anticorupție, în timp ce alte cauze, în aceleași situații - tot disjuncte - sunt declinate către procurorul competent. Totodată, se susține că textul criticat contravine prevederilor constituționale ale art. 20 și ale art. 21 alin. (3) cu raportare la art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, sens în care sunt invocate considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 302 din 4 mai 2017, paragrafele 50, 51, 57 și 58.

5. Referitor la dispozițiile art. 367 alin. (9) din Codul de procedură penală, se susține că acestea contravin aceluiași prevederi constituționale. Se arată că, în situația invocării unei excepții de neconstituționalitate și a pronunțării unei decizii de admitere de către Curtea Constituțională, în contextul în care soluționarea cauzei deduse judecătii nu se suspendă, justițiabilul are la dispoziție calea extraordinară de atac a revizuirii, reglementată de prevederile art. 453 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură penală. Raportat însă la actuala structură a procesului penal, odată epuizată faza camerei preliminare și începută faza judecătii, dispoziția legală anterior menționată își pierde orice aplicabilitate, în cazul în care excepția vizează aspecte ce țin strict de procedura verificării legalității probelor, a actelor de urmărire penală sau a sesizării instanței. Se susține că, prin aplicarea dispozițiilor legale criticate, se ajunge la situația inedită în care un justițiabil invocă neconstituționalitatea unor prevederi legale ce îi sunt aplicabile, Curtea Constituțională constată justetea susținerilor și declară textul neconstituțional, însă, cu toate acestea, prevederile neconstituționale au produs efecte față de justițiabil și nu mai pot fi înlăturate. Pentru aceste motive, se susține că dispozițiile art. 367 alin. (9) din Codul de procedură penală contravin dreptului la un proces echitabil reglementat la art. 21 alin. (3) din Constituție coroborat cu art. 6 din Convenție. Se arată că, pentru asigurarea garanțiilor de constituționalitate specifice dreptului fundamental anterior menționat, textul criticat ar trebui să lase la latitudinea judecătorului în fața căruia a fost ridicată excepția de neconstituționalitate necesitatea suspendării judecătii soluționării cauzei și nu să interzică o astfel de măsură în toate situațiile în care se invocă excepții de neconstituționalitate.

6. Curtea de Apel Cluj - Secția penală și de minori, referitor la prevederile art. 13 alin. (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002 privind Direcția Națională Anticorupție, apreciază că acordarea competenței procurorului specializat de a efectua urmărirea penală în cauzele disjuncte nu este de natură să încalce dispozițiile constituționale invocate, ci oferă doar o modalitate eficientă de efectuare cu celeritate a urmăririi penale. De asemenea, se susține că textul de lege criticat nu contravine dispozițiilor constituționale invocate, ci exprimă opțiunea legiuitorului cu privire la criteriile instituite pentru identificarea competenței organelor de urmărire penală. Se arată că reglementarea unui astfel de criteriu nu are drept consecință stabilirea aleatorie sau subiectivă a competenței Direcției Naționale Anticorupție, ci, dimpotrivă, crearea posibilității ca această competență să poată fi riguros determinată. În ceea ce privește dispozițiile art. 367 alin. (9) din Codul de procedură penală, se arată că scopul acestora constă în asigurarea dreptului la un proces echitabil prin soluționarea cu celeritate a cauzelor, soluția contrară permițând prelungirea nejustificată a cauzelor prin invocarea unei serii nesfârșite de cereri și excepții.

7. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată

președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

8. Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

9. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

10. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie prevederile art. 13 alin. (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002 privind Direcția Națională Anticorupție, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 244 din 11 aprilie 2002 și ale art. 367 alin. (9) din Codul de procedură penală, care au următorul cuprins:

- Art. 13 alin. (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002: "În cazul în care dispune disjungerea în cursul urmăririi penale, procurorul din cadrul Direcției Naționale Anticorupție poate continua efectuarea urmăririi penale și în cauza disjunsă."

- Art. 367 alin. (9) din Codul de procedură penală: "Ridicarea unei excepții de neconstituționalitate nu suspendă judecarea cauzei."

11. Se susține că textele criticate contravin prevederilor constituționale ale art. 16 cu privire la egalitatea în drepturi, ale art. 20 referitoare la tratatele internaționale privind drepturile omului, ale art. 21 referitoare la accesul liber la justiție, ale art. 24 referitoare la dreptul la apărare și ale art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale referitoare la dreptul la un proces echitabil.

12. Examinând excepția de neconstituționalitate, referitor la admisibilitatea acesteia, Curtea constată că dispozițiile art. 13 alin. (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002 reglementează ipoteza în care procurorul din cadrul Direcției Naționale Anticorupție dispune disjungerea cauzei în cursul urmăririi penale, arătând că acesta poate continua efectuarea urmăririi penale și în cauza disjunsă.

13. Curtea reține că emiterea de către procuror a rechizitoriului sau a ordonanței de clasare sau de renunțare la urmărirea penală, acte prin care procurorul soluționează cauzele, conform art. 327 din Codul de procedură penală, aparțin fazei de urmărire penală, întrucât acestea fac parte din capitolul V - "Rezolvarea cauzelor și sesizarea instanței" al titlului I - "Urmărirea penală" a părții speciale a Codului de procedură penală. Totodată, Curtea constată că acordul de recunoaștere a vinovăției, reglementat la capitolul I (art. 478-488) al titlul IV intitulat "Proceduri speciale" al aceleiași părți speciale, ca element de justiție negociată, ce constituie o excepție de la principiul legalității, reprezintă o formă specială de efectuare a urmăririi penale, în cauzele în care sunt îndeplinite condițiile legale pentru aplicarea acestei proceduri, iar actul încheierii lui constituie un act de urmărire penală prin care procurorul soluționează cauza și sesizează instanța de judecată.

14. Întrucât, în dosarul în care a fost invocată prezenta excepție de neconstituționalitate, disjungerea de către procuror a cauzei a fost urmată de încheierea unor acorduri de recunoaștere a vinovăției și apoi, după ce acestea au fost respinse de către instanță, s-a întocmit rechizitoriul, Curtea constată că dispozițiile art. 13 alin. (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002, care vizează ipoteza disjungerii cauzei de către procurorul din cadrul Direcției Naționale Anticorupție și a continuării urmăririi penale în cauza disjunsă, sunt aplicabile în prezenta cauză, instanța de contencios constituțional urmând a se pronunța pe fondul excepției de neconstituționalitate cu care a fost sesizată.

15. Dispozițiile art. 13 alin. (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002 au fost introduse în legislația

procesul penală prin art. 58 pct. 2 din Legea nr. 255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 515 din 14 august 2013, soluția legislativă analizată constituind o prorogare a competenței Direcției Naționale Anticorupție asupra unor cauze care, în urma operațiunii de disjungere, potrivit obiectului lor nu mai sunt de competența acestui parchet specializat.

16. Referitor la competența materială și după calitatea persoanei a organelor de urmărire penală, Curtea Constituțională a pronunțat Decizia nr. 302 din 4 mai 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 566 din 17 iulie 2017, prin care a constatat că soluția legislativă cuprinsă în dispozițiile art. 281 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură penală, care nu reglementează în categoria nulităților absolute încălcarea dispozițiilor referitoare la competența materială și după calitatea persoanei a organului de urmărire penală, este neconstituțională.

17. Pentru a pronunța această soluție, Curtea a reținut, la paragraful 43 al deciziei anterior menționate, că procurorul are competența funcțională de a efectua urmărirea penală în cauzele prevăzute de lege și de a conduce și controla nemijlocit activitatea de urmărire penală a poliției judiciare și a organelor de cercetare penală speciale, prevăzute de lege; în exercitarea funcției de urmărire penală și de supraveghere a cercetărilor penale, procurorul și organele de cercetare penală, pe care le supraveghează, au ca atribuție strângerea probelor al căror rol și scop este acela de a servi ca temei de trimitere sau netrimite în judecată; procurorul sesizează judecătorul de drepturi și libertăți și instanța de judecată; exercită acțiunea penală; exercită acțiunea civilă, în cazurile prevăzute de lege; încheie acordul de recunoaștere a vinovăției, în condițiile legii; formulează și exercită contestațiile și căile de atac prevăzute de lege împotriva hotărârilor judecătorești; îndeplinește orice alte atribuții prevăzute de lege.

18. Tot prin Decizia nr. 302 din 4 mai 2017, paragrafele 46-48, Curtea a reținut că, potrivit art. 56 alin. (6) din Codul de procedură penală, procurorul competent să efectueze ori, după caz, să conducă și să supravegheze urmărirea penală este cel de la parchetul corespunzător instanței care, potrivit legii, judecă în primă instanță cauza, cu excepția cazurilor în care legea prevede altfel. Având în vedere aceste aspecte, Curtea a constatat că urmărirea penală în cazul infracțiunilor de o complexitate redusă este prevăzută în competența parchetelor ce funcționează pe lângă judecătorii, pe când, în cazul infracțiunilor complexe, competența de a efectua urmărirea penală este dată unor parchete ce funcționează pe lângă instanțe de grad superior.

19. Totodată, Curtea a reținut că accederea în funcție, precum și întregul parcurs profesional al procurorilor sunt reglementate prin dispozițiile Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor. Astfel, promovarea procurorilor se face, potrivit art. 43 alin. (1) din Legea nr. 303/2004, numai prin concurs organizat la nivel național, în limita posturilor vacante existente. De asemenea, potrivit art. 44 alin. (1) din Legea nr. 303/2004, pot participa la concursul de promovare la parchetele imediat superioare procurorii care au avut calificativul "foarte bine" la ultima evaluare, nu au fost sancționați disciplinar în ultimii 3 ani și îndeplinesc anumite condiții minime de vechime.

20. Așa fiind, Curtea a apreciat că nu poate fi de acceptat ca un parchet ierarhic inferior să efectueze sau să supravegheze urmărirea penală în cauze care, potrivit legii, sunt date în competența unui parchet ierarhic superior. De altfel, Curtea a reținut că dispozițiile art. 325 din Codul de procedură penală permit preluarea de către un parchet, în vederea efectuării sau supravegherii urmăririi penale, a cauzelor care nu sunt date, potrivit legii, în competența sa, dar numai în cazul în care parchetul care preia cazul este un parchet ierarhic superior celui care are competența de a efectua sau supraveghea urmărirea penală.

21. Prin aceeași decizie, paragrafele 50 și 51, Curtea a reținut că tocmai importanța urmăririi penale ca fază distinctă a procesului penal a determinat înființarea unor organe de urmărire penală cu competențe speciale. Spre exemplu, prin Legea nr. 508/2004 a fost înființată Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate

Organizată și Terorism, în cadrul Ministerului Public, ca structură specializată în combaterea infracțiunilor de criminalitate organizată și terorism a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, în prezent activitatea acesteia fiind reglementată de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 78/2016; iar prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002 a fost înființată Direcția Națională Anticorupție, ca structură cu personalitate juridică, în cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, cu competența de a cerceta infracțiuni de corupție și cele asimilate acestora. În acest context, Curtea a reținut că înființarea unor structuri specializate presupune și o anumită competență specializată a acestora, strict determinată de lege, astfel că efectuarea sau supravegherea urmăririi penale în cauze care excedează acestei competențe determină o deturnare a scopului normelor legale ce au stat la baza înființării acestor structuri specializate.

22. Prin aceeași decizie, paragrafele 55-58, Curtea a constatat că reglementarea competențelor organelor judiciare reprezintă un element esențial ce decurge din principiul legalității, principiu ce se constituie într-o componentă a statului de drept. Aceasta deoarece o regulă esențială a statului de drept este aceea că atribuțiile/competențele autorităților sunt definite prin lege. Curtea a constatat că principiul legalității presupune, în principal, că organele judiciare acționează în baza competenței pe care legiuitorul le-a conferit-o, iar, subsecvent, presupune că acestea trebuie să respecte atât dispozițiile de drept substanțial, cât și pe cele de drept procedural incidente, inclusiv a normelor de competență. Pe de altă parte, Curtea a statuat că legea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii de apreciere a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit, pentru a oferi persoanei o protecție adecvată împotriva arbitrarului (Decizia nr. 348 din 17 iunie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 529 din 16 iulie 2014, paragraful 17). Cu toate acestea, Curtea a constatat că sarcina legiuitorului nu poate fi considerată îndeplinită doar prin adoptarea unor reglementări relative la competența organelor judiciare și că, având în vedere importanța regulilor de competență în materia penală, legiuitorului îi incumbă obligația de a adopta prevederi care să determine respectarea acesteia în practică, prin reglementarea unor sancțiuni adecvate aplicabile în caz contrar. Aceasta deoarece aplicarea efectivă a legislației poate fi obstructivă prin absența unor sancțiuni corespunzătoare, precum și printr-o reglementare insuficientă sau selectivă a sancțiunilor relevante.

23. Astfel, Curtea a apreciat că, deși este recunoscut faptul că nulitatea absolută nu poate interveni în cazul oricărei încălcări a normelor de procedură, aceasta trebuie să fie incidentă atunci când normele de procedură încălcate reglementează un domeniu cu implicații decisive asupra procesului penal. Referitor la normele de competență, Curtea a observat că, pentru buna desfășurare a activității organelor judiciare, se impune respectarea fermă a competenței lor materiale și după calitatea persoanei. Nerespectarea normelor legale privind competența materială și după calitatea persoanei produce o vătămare care constă în dereglarea mecanismului prin care este administrată justiția. Aceasta este și explicația pentru care încălcarea dispozițiilor legale privind această competență se sancționa în reglementarea anterioară cu nulitatea absolută.

24. Or, Curtea a statuat că eliminarea din categoria nulităților absolute a nerespectării dispozițiilor referitoare la competența materială și după calitatea persoanei a organului de urmărire penală permite aplicarea în procesul penal a unui criteriu subiectiv de apreciere din partea organului de urmărire penală. Astfel, prin nereglementarea unei sancțiuni adecvate în cazul nerespectării de către organul de urmărire penală a competenței sale materiale și după calitatea persoanei, legiuitorul a creat premisa aplicării aleatorii a normelor de competență pe care le-a adoptat.

25. În fine, prin Decizia nr. 302 din 4 mai 2017, paragrafele 59 și 62, Curtea a reținut că incidența nulității relative în cazul nerespectării dispozițiilor referitoare la competența materială și după calitatea persoanei a organului de urmărire penală determină în sarcina celui ce o invocă obligația dovedirii unui interes procesual propriu în respectarea dispoziției legale încălcate, a dovedirii unei vătămări a drepturilor sale prin nerespectarea dispoziției, a dovedirii imposibilității înlăturării acestei vătămări altfel decât prin desființarea actului. Or, Curtea a

constatat că dovedirea unei vătămări a drepturilor unei persoane exclusiv prin nerespectarea de către organul de urmărire penală a dispozițiilor referitoare la competența după materie și după persoană se transformă într-o probă greu de realizat de către cel interesat, ce echivalează, în fapt, cu o veritabilă probatio diabolica, și implicit determină încălcarea dreptului fundamental la un proces echitabil. Curtea a subliniat faptul că tocmai de aceea legiuitorul codurilor de procedură penală anterioare a prevăzut sub sancțiunea nulității absolute nerespectarea normelor de competență materială și după calitatea persoanei a organului de urmărire penală, vătămarea procesuală fiind, în această situație, prezumată juris et de iure.

26. Având în vedere aceste aspecte, Curtea a constatat că, prin eliminarea din categoria nulităților absolute a nerespectării dispozițiilor referitoare la competența materială și după calitatea persoanei a organului de urmărire penală, legiuitorul nu și-a îndeplinit obligația ce decurge din respectarea principiului legalității, ceea ce contravine art. 1 alin. (3) și (5) și art. 21 alin. (3) din Constituție.

27. Așadar, dacă anterior pronunțării de către instanța de contencios constituțional a Deciziei nr. 302 din 4 mai 2017, încălcarea dispozițiilor legale referitoare la competența materială și după calitatea persoanei a organului de urmărire penală atrăgea, conform art. 282 raportat la art. 281 alin. (1) din Codul de procedură penală, nulitatea relativă a actelor încheiate de organele de urmărire penală, conform art. 147 alin. (4) din Constituție, de la data publicării deciziei anterior menționate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nerespectarea prevederilor legale anterior menționate este sancționată cu nulitatea absolută.

28. Referitor la operațiunea de disjungere a cauzei, aceasta este reglementată la art. 46 din Codul de procedură penală, care prevede la alin. (1) că, pentru motive temeinice privind mai buna desfășurare a judecării, instanța poate dispune disjungere a cauzei cu privire la unii dintre inculpați sau la unele dintre infracțiuni. Potrivit art. 63 alin. (1) din Codul de procedură penală, dispoziția se aplică, în mod corespunzător, și în cursul urmăririi penale.

29. Astfel, disjungere a este operațiunea de separare a cauzelor, opusă celei de reunire, ce poate fi realizată cu privire la unii dintre inculpați sau la anumite fapte dintre cele reținute de organele judiciare, în vederea unei eficiente desfășurări a judecării. Disjungere a reprezintă o soluție procesuală facultativă, care poate fi dispusă, în cursul urmăririi penale sau al judecării, din oficiu sau la cerere. Potrivit doctrinei, disjungere a nu este admisibilă în cazul reunirii obligatorii a cauzelor, motiv pentru care, raportând prevederile art. 46 din Codul de procedură penală la cele ale art. 43 din același cod, se deduce că reunirea cauzelor constituie regula, iar disjungere a acestora reprezintă excepția. În mod evident, cauzele penale care fac obiectul operațiunilor de reunire sau al celor de disjungere sunt cauze al căror obiect se află într-o directă legătură, dată fie de natura faptelor săvârșite, fie de calitatea făptuitorilor ori de relația factuală dintre aceștia.

30. În acest sens, prin Decizia nr. 119 din 10 martie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 569 din 30 iunie 2020, Curtea a constatat că, potrivit art. 46 din Codul de procedură penală, pentru motive temeinice privind mai buna desfășurare a judecării, instanța poate dispune disjungere a acesteia cu privire la unii dintre inculpați sau la unele dintre infracțiuni. Prin aceeași decizie, Curtea a statuat că reunirea și disjungere a cauzelor sunt două instituții corelative prevăzute la art. 43 și art. 46 din Codul de procedură penală și că disjungere a cauzelor nu este posibilă în ipoteza prevăzută la art. 43 alin. (1) din Codul de procedură penală și poate fi dispusă în cazurile prevăzute la art. 43 alin. (2) din Codul de procedură penală, atunci când, pentru motive legate de buna desfășurare a judecării, instanța nu dispune reunirea acestora. Prin aceeași decizie, Curtea a statuat că disjungere a cauzelor are ca efect judecarea separată a acțiunii penale în ceea ce privește anumite acțiuni sau anumiți inculpați, indiferent dacă sunt sau nu însoțite de acțiuni civile și că aceasta constituie o operațiune juridică distinctă de disjungere a acțiunii civile prevăzută la art. 26 din Codul de procedură penală, care are ca efect soluționarea separată a acțiunii civile de acțiunea penală, atunci când ambele privesc același inculpat și aceeași faptă.

31. În aceste condiții, dispozițiile art. 13 alin. (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002 - conform

căroră, în cazul în care se dispune disjungerea cauzei în cursul urmăririi penale, procurorul din cadrul Direcției Naționale Anticorupție poate continua efectuarea urmăririi penale și în cauza disjunsă - prevăd o regulă specială, derogatorie de la legea generală, care permite procurorului din cadrul Direcției Naționale Anticorupție să continue urmărirea penală în cauza disjunsă, chiar dacă, potrivit regulilor generale aplicabile, competența soluționării acesteia ar reveni altui organ de urmărire penală. Această normă procesual penală constituie o excepție de la dispozițiile art. 46 din Codul de procedură penală, constând într-o prorogare de competență în favoarea procurorului din cadrul Direcției Naționale Anticorupție în cazul disjungerii cauzei, determinată de locul special al structurii de parchet anterior menționată în cadrul Ministerului Public și de competența acestuia reglementată atât la art. 80-88 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, cât și prin dispozițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 43/2002.

32. În acest sens, Curtea constată că în expunerea de motive a Legii nr. 503/2002 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 43/2002 privind Parchetul Național Anticorupție, se arată că rolul Direcției Naționale Anticorupție este acela de a realiza "politica globală anticorupție", aceasta fiind organizată ca "o structură puternică în ofensiva declanșată pe toate planurile în lupta împotriva corupției", aspecte ce denotă importanța acordată de legiuitor Direcției Naționale Anticorupție și activității sale specifice. Potrivit art. 3 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002, Direcția Națională Anticorupție are atribuții referitoare la efectuarea urmăririi penale în cazul infracțiunilor de corupție prevăzute, în mod distinct, în Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, printre aceste atribuții numărându-se conducerea, supravegherea și controlul actelor de cercetare penală, efectuate din dispozițiile procurorului de către ofițerii de poliție judiciară aflați sub autoritatea exclusivă a procurorului șef al Direcției Naționale Anticorupție; conducerea, supravegherea și controlul activităților de ordin tehnic ale urmăririi penale, efectuate de specialiști în domeniul economic, financiar, bancar, vamal, informatic, precum și în alte domenii, numiți în cadrul Direcției Naționale Anticorupție; sesizarea instanțelor judecătorești pentru luarea măsurilor prevăzute de lege și pentru judecarea cauzelor privind infracțiunile prevăzute în Legea nr. 78/2000, care sunt în competența Direcției Naționale Anticorupție și exercitarea căilor de atac împotriva hotărârilor judecătorești, în condițiile prevăzute de lege.

33. Așadar, dacă dispoziția procesual penală criticată și-a găsit rațiunea în momentul intrării în vigoare a Codului de procedură penală, ale cărei dispoziții relativizau competența organelor de urmărire penală, prin sancționarea acesteia conform prevederilor art. 282 din același cod, după pronunțarea de către Curtea Constituțională a Deciziei nr. 302 din 4 mai 2017, menținerea acestei prorogări de competență în legislația procesual penală nu mai este posibilă, întrucât aceasta este contrară dispozițiilor procesual penale ce reglementează competența organelor de urmărire penală care constituie regula generală în această materie și a căror nerespectare este sancționată cu nulitatea absolută. Or, este de esența statului de drept ca ordonarea puterii publice să se realizeze într-un mod coerent și previzibil, astfel că unitățile de parchet specializate trebuie să acționeze conform și în limitele competenței lor speciale, orice prorogare de competență fiind exclusă, competența specializată reglementată în privința acestora determinând cadrul și măsura activității lor. Așa fiind, normele atributive de competență prevăzute în cuprinsul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 43/2002 trebuie să se circumscrie rolului și scopului Direcției Naționale Anticorupție.

34. În aceste condiții, dispozițiile art. 13 alin. (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002, care prevăd posibilitatea procurorului din cadrul Direcției Naționale Anticorupție de a continua efectuarea urmăririi penale și în cauza disjunsă, atunci când procedează la disjungerea cauzei în cursul urmăririi penale, în condițiile în care obiectul cauzei disjuncte nu se încadrează în sfera de aplicare a prevederilor art. 3 din aceeași ordonanță de urgență, sunt contrare Deciziei Curții Constituționale nr. 302 din 4 mai 2017.

35. Curtea reține că, potrivit dispozițiilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 43/2002, competența Direcției Naționale Anticorupție este strict reglementată, iar norma criticată delimitează scopul dispozițiilor legale care au

stat la baza înființării acestei structuri. Prin urmare, prevederile art. 13 alin. (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002 încalcă principiul legalității, astfel cum acesta a fost analizat de instanța de contencios constituțional prin Decizia nr. 302 din 4 mai 2017 și este reglementat la art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție.

36. În plus, dispoziția legală criticată introduce arbitrariul în aplicarea dispozițiilor procesual penale ce reglementează competența organelor de urmărire penală, lăsând la dispoziția procurorului din cadrul Direcției Naționale Anticorupție asumarea sau nu a competenței de a efectua urmărirea penală în fiecare caz care se încadrează în ipoteza normei criticate, respectiv posibilitatea de apreciere a oportunității menținerii spre soluționare a cauzei penale disjuncte, al cărei obiect atrage competența organelor de urmărire penală de la parchetele de pe lângă instanțele de drept comun.

37. De asemenea, această apreciere distorsionează, în mod implicit, competența instanțelor de a soluționa în primă instanță cauzele penale disjuncte, conform art. 13 alin. (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002. Astfel, decizia unilaterală subiectivă a procurorului de a păstra cauza disjunctă spre soluționare schimbă practic instanța competentă să judece fondul acesteia, întrucât, conform art. 36 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură penală, infracțiunile cu privire la care urmărirea penală a fost efectuată de către Direcția Națională Anticorupție sunt judecate în primă instanță de către tribunal, dacă nu sunt date, prin lege, în competența altor instanțe ierarhic superioare, în timp ce, aceeași cauză disjunctă, potrivit obiectului său, ar putea fi judecată de către judecătoria, dacă urmărirea penală ar fi efectuată potrivit regulilor generale de procedură.

38. Așadar, conform textului criticat, aprecierea subiectivă a procurorului din cadrul Direcției Naționale Anticorupție în privința menținerii cauzei disjuncte spre soluționare sau a trimiterii acesteia parchetului competent conform dispozițiilor Codului de procedură penală, în condițiile în care soluționarea sa nu este de competența Direcției Naționale Anticorupție, conform art. 3 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002, lipsește de previzibilitate dispozițiile legale supuse controlului, inculpatul neputând să anticipeze, prin interpretarea coroborată a dispozițiilor procesual penale incidente în cauză, chiar apelând la serviciile unui avocat, felul în care se va desfășura soluționarea cauzei penale în care are calitatea anterior menționată. Or, în aceste condiții, prevederile art. 13 alin. (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002 încalcă dreptul la un proces echitabil, astfel cum acesta este reglementat la art. 21 alin. (3) din Constituție și la art. 6 din Convenție.

39. Cum dispozițiile art. 13 alin. (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002 reglementează o normă specială de drept procesual penal, încălcarea principiului legalității și lipsa de previzibilitate a acesteia determină implicit încălcarea, prin textul criticat, a dispozițiilor constituționale ale art. 1 alin. (5).

40. Curtea observă că o soluție legislativă similară este reglementată prin art. 11 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 78/2016 pentru organizarea și funcționarea Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 938 din 22 noiembrie 2016. În acest sens, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a stabilit că erorile de apreciere în redactarea actelor normative nu trebuie să se perpetueze în sensul de a deveni ele însele un precedent în activitatea de legiferare și că, din contră, acestea trebuie corectate (a se vedea Decizia nr. 390 din 2 iulie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 532 din 17 iulie 2014, paragraful 32). Prin prezenta decizie Curtea se pronunță în limitele sesizării sale astfel că nu poate extinde obiectul sesizării la un alt act normativ, controlul de constituționalitate al art. 11 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 78/2016 urmând a fi realizat într-un cadru procesual corespunzător.

41. În ceea ce privește dispozițiile art. 367 alin. (9) din Codul de procedură penală, Curtea reține că acestea au mai constituit obiectul unor critici de neconstituționalitate similare, fiind pronunțate, în acest sens, mai multe decizii, de exemplu, Decizia nr. 676 din 29 octombrie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I,

nr. 36 din 20 ianuarie 2020, Decizia nr. 814 din 7 decembrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 169 din 22 februarie 2018, Decizia nr. 449 din 22 iunie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 872 din 6 noiembrie 2017, și Decizia nr. 296 din 9 iunie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 966 din 20 octombrie 2020, prin care excepția de neconstituționalitate invocată a fost respinsă, ca neîntemeiată.

42. Curtea constată că, prin Decizia nr. 296 din 9 iunie 2020, precitată, a reținut că prin dispozițiile Legii nr. 177/2010 pentru modificarea și completarea Legii nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, a Codului de procedură civilă și a Codului de procedură penală al României au fost aduse modificări procedurii de soluționare a excepțiilor de neconstituționalitate, respectiv etapei judecătorești a procedurii. Astfel, a fost eliminată suspendarea de drept a soluționării cauzei de fond pe durata derulării procedurii în fața Curții Constituționale și a fost introdus un nou motiv de revizuire a hotărârilor definitive: în materie civilă - declararea neconstituționalității legii, ordonanței ori a unei dispoziții dintr-o lege sau ordonanță care a făcut obiectul unei excepții invocate în cauza respectivă sau a altor dispoziții din actul atacat, care, în mod necesar și evident, nu pot fi dissociate de prevederile menționate în sesizare, respectiv în materie penală - soluția pronunțată în cauză s-a întemeiat pe dispoziția legală declarată neconstituțională sau pe alte dispoziții din actul atacat, care, în mod necesar și evident, nu pot fi dissociate de prevederile menționate în sesizare. Așadar, prin dispozițiile art. 1 pct. 3 din Legea nr. 177/2010 au fost abrogate normele referitoare la suspendarea ope legis a cauzelor în care era sesizată Curtea Constituțională, și anume dispozițiile cuprinse în art. 29 alin. (5) din Legea nr. 47/1992, în art. 303 alin. 6 din Codul de procedură penală din 1968 și în art. 8 alin. (7) din Legea nr. 85/2006 privind procedura insolvenței.

43. De asemenea, Curtea a reținut că opțiunea legiuitorului de abrogare a măsurii suspendării de drept se întemeiază pe faptul că invocarea excepțiilor de neconstituționalitate de către părți era folosită de multe ori ca modalitate de a întârzia judecarea cauzelor. În condițiile în care scopul măsurii suspendării de drept a judecării cauzelor la instanțele de fond a fost acela de a asigura părților o garanție procesuală în exercitarea dreptului la un proces echitabil și a dreptului la apărare, prin eliminarea posibilității judecării cauzei în temeiul unei dispoziții legale considerate a fi neconstituționale, realitatea a dovedit că această măsură s-a transformat, în majoritatea cazurilor, într-un instrument menit să tergiverseze soluționarea cauzelor aflate pe rolul instanțelor judecătorești. Reglementarea a încurajat abuzul de drept procesual și arbitrariul într-o formă care nu putea fi sancționată, atâta vreme cât suspendarea procesului era privită ca o consecință imediată și necesară a exercitării liberului acces la justiție. Astfel, scopul primordial al controlului de constituționalitate - interesul general al societății de a asana legislația în vigoare de prevederile afectate de vicii de neconstituționalitate - a fost pervertit într-un scop eminamente personal, al unor părți litigante care au folosit excepția de neconstituționalitate drept pretext pentru amânarea soluției pronunțate de instanța în fața căreia a fost dedus litigiul.

44. Or, Curtea a constatat că, prin adoptarea Legii nr. 177/2010, voința legiuitorului a fost aceea de a elimina invocarea excepției de neconstituționalitate în alt scop decât cel prevăzut de Constituție și lege, preîntâmpinând, pentru viitor, exercitarea abuzivă de către părți a acestui drept procesual. De asemenea, Curtea a reținut că intervenția legiuitorului, prin care a fost abrogată măsura suspendării de drept a cauzelor în care s-a dispus sesizarea Curții Constituționale, constituie tocmai expresia asumării și a respectării obligației ce revine statului cu privire la crearea cadrului legislativ corespunzător prevederilor art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Noua reglementare asigură accesul persoanei la justiție, atât la instanța de drept comun, cât și la instanța constituțională, părțile beneficiind în continuare de toate mijloacele de apărare care le sunt recunoscute prin lege și, implicit, de posibilitatea de a-și realiza, în mod real, drepturile și a-și satisface interesele în fața justiției. Abrogarea măsurii suspendării de drept a cauzelor nu împieteează asupra efectivității dreptului de acces la un tribunal, neconstituind un obstacol în valorificarea acestui drept, de natură a-i pune în discuție însăși substanța. Mai mult, măsura adoptată asigură echilibrul

procesual între persoane cu interese contrare, fiind menită să garanteze egalitatea de arme a acestora, prin determinarea cadrului legal de exercitare a drepturilor lor legitime.

45. Totodată, Curtea a observat că abrogarea măsurii suspendării de drept a cauzelor a fost însoțită de reglementarea unor noi cauze de revizuire în materie civilă, respectiv penală, de natură să asigure părților garanțiile specifice dreptului la un proces echitabil. Astfel, în cazul în care excepția de neconstituționalitate este admisă și legea, ordonanța ori dispoziția dintr-o lege sau ordonanță ori alte dispoziții din actul atacat, care, în mod necesar și evident, nu pot fi dissociate de prevederile menționate în sesizare, au fost declarate neconstituționale, iar, până la publicarea în Monitorul Oficial al României, Partea I, a deciziei Curții Constituționale, hotărârea prin care s-a soluționat cauza în care a fost invocată excepția a devenit definitivă, persoanele prevăzute de lege pot cere revizuirea acestei hotărâri. Lipsa reglementării unei căi de atac ar fi lipsit de fundament însuși controlul de constituționalitate, întrucât ar fi pus părțile în imposibilitatea de a beneficia de efectele deciziei Curții, deci ale controlului de constituționalitate pe care ele l-au declanșat, împrejurare ce ar fi echivalat cu o veritabilă sancțiune aplicabilă acestora.

46. Întrucât nu au intervenit elemente noi, de natură să modifice această jurisprudență, atât soluția, cât și considerentele deciziei mai sus invocate își păstrează valabilitatea și în prezenta cauză.

47. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1-3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu majoritate de voturi în privința soluției de la pct. 1 al dispozitivului și cu unanimitate de voturi în privința soluției de la pct. 2 al dispozitivului,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

D E C I D E:

1. Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de Grigore Avram în Dosarul nr. 4.607/112/2017/a1 al Curții de Apel Cluj - Secția penală și de minori și constată că dispozițiile art. 13 alin. (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002 privind Direcția Națională Anticorupție sunt neconstituționale.

2. Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Grigore Avram în Dosarul nr. 4.607/112/2017/a1 al Curții de Apel Cluj - Secția penală și de minori și constată că dispozițiile art. 367 alin. (9) din Codul de procedură penală sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Curții de Apel Cluj - Secția penală și de minori și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 6 aprilie 2021.

PREȘEDINTELE CURȚII
CONSTITUȚIONALE
prof. univ. dr. VALER DORNEANU

Magistrat-asistent,
Cristina Teodora Pop

*

OPINIE SEPARATĂ

În dezacord cu soluția pronunțată cu majoritate de voturi de Curtea Constituțională la punctul 1 din dispozitivul deciziei, formulăm prezenta opinie separată, considerând că excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 13 alin. (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002 privind Direcția Națională Anticorupție se impunea a fi respinsă ca inadmisibilă, pentru lipsa legăturii excepției cu soluționarea cauzei, întrucât aceste dispoziții legale nu sunt aplicabile în speță.

1. Dosarul nr. 4.607/112/2017/a1 al Curții de Apel Cluj - Secția penală și de minori, în care a fost invocată prezenta excepție de neconstituționalitate, are ca obiect soluționarea de către judecătorul de cameră preliminară a unei contestații formulate împotriva Încheierii nr. 16/CP/2018 din 20 februarie 2018 a Tribunalului Bistrița-Năsăud prin care au fost respinse cererile și excepțiile ridicate de inculpatul Grigore Avram (s.n. respectiv autorul excepției de neconstituționalitate) și a fost constatată legalitatea sesizării instanței prin rechizitoriu.

2. Obiectul excepției de neconstituționalitate ridicate în Dosarul nr. 4.607/112/2017/a1 al Curții de Apel Cluj - Secția penală și de minori îl constituie prevederile art. 13 alin. (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002 privind Direcția Națională Anticorupție, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 244 din 11 aprilie 2002, care au următorul cuprins:

- Art. 13 alin. (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002: "În cazul în care dispune disjungerea în cursul urmăririi penale, procurorul din cadrul Direcției Naționale Anticorupție poate continua efectuarea urmăririi penale și în cauza disjunsă."

3. În motivarea excepției de neconstituționalitate cu privire la dispozițiile art. 13 alin. (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002 autorul arată că acestea sunt neconstituționale, întrucât permit procurorului din cadrul Direcției Naționale Anticorupție ca, încălcând normele de competență după materie și după calitatea persoanei, să continue urmărirea penală în cauze disjuncte și să sesizeze instanța de judecată prin rechizitoriu pentru fapte care nu sunt de competența sa. Se arată că, astfel, soluția legislativă prevăzută la art. 13 alin. (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002 încalcă principiul constituțional al egalității în drepturi prevăzut la art. 16 din Constituție. Se susține, de asemenea, că, potrivit formulării textului criticat, rămâne la stricta latitudine a procurorului din cadrul Direcției Naționale Anticorupție dacă în cauzele disjuncte continuă sau nu urmărirea penală, aspect ce lasă loc arbitrarului. Or, se susține că, atâta vreme cât pentru unii inculpați se efectuează în continuare urmărirea penală de către procurorul specializat, în vreme ce pentru alți inculpați se dispune declinarea de competență către procurorul competent conform normelor penale cu caracter general, textul criticat creează o veritabilă discriminare contrară prevederilor art. 16 alin. (1) din Constituție. Se mai arată că discriminarea este cu atât mai evidentă cu cât nu este reglementat niciun criteriu conform căruia unele cauze disjuncte sunt soluționate de către procurorul din cadrul Direcției Naționale Anticorupție, în timp ce alte cauze, în aceleași situații - tot disjuncte - sunt declinate către procurorul competent. Totodată, se susține că textul criticat contravine prevederilor constituționale ale art. 20 și art. 21 alin. (3) cu raportare la art. 6 din Convenție, sens în care sunt invocate considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 302 din 4 mai 2017, paragrafele 50, 51, 57 și 58.

4. Cu privire la criticile de neconstituționalitate astfel formulate, constatăm că, din interpretarea gramaticală a dispozițiilor art. 13 alin. (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002 rezultă că acestea reglementează ipoteza în care cauza este disjunctă de către procuror, în cursul urmăririi penale, în vederea unei bune administrări a actului de justiție, iar, în urma disjungerii, urmărirea penală continuă cel puțin în una din cauzele disjuncte, aceasta nefiind terminată.

Per a contrario, textul criticat nu este aplicabil în situația în care urmărirea penală este terminată, iar procurorul emite soluții pentru toate faptele și persoanele pe care le-a cercetat, situație existentă în prezenta cauză, astfel cum vom arăta în cele ce urmează.

4.1. Conform art. 327 din Codul de procedură penală, cu denumirea marginală "Rezolvarea cauzelor" - articol cuprins în capitolul V cu titlul "Rezolvarea cauzelor și sesizarea instanței" al titlului I al părții speciale a Codului de procedură penală, capitol distinct de capitolul IV ce reglementează "Efectuarea urmăririi penale" - când urmărirea penală este completă, procurorul emite rechizitoriul prin care dispune trimiterea în judecată [art. 327 lit. a)] sau emite ordonanță prin care clasează sau renunță la urmărirea penală [art. 327 lit. b)]. De asemenea, potrivit art. 328 alin. (3) din Codul de procedură penală, procurorul întocmește un singur rechizitoriu, chiar dacă

urmărirea penală în cauza pe care o soluționează s-a desfășurat cu privire la mai multe fapte sau la mai multe persoane și chiar dacă se dau acestora rezolvări diferite, conform art. 327 anterior menționat.

Așa fiind, la terminarea urmăririi penale, procurorul soluționează cauza printr-un singur act, prin care dispune cu privire la toate faptele și cu privire la toate persoanele, acest act constând fie într-un rechizitoriu, atunci când dispune atât trimiterea în judecată, cât și clasarea sau renunțarea la urmărire penală, fie într-o ordonanță, atunci când nu dispune trimiterea în judecată.

4.2. O situație particulară, în care procurorul nu poate emite toate soluțiile prin care finalizează urmărirea penală printr-un singur act, fiind obligat să întocmească în plus un act separat, este aceea în care trimiterea în judecată este realizată printr-un acord de recunoaștere a vinovăției, încheiat conform art. 478 și urm. din Codul de procedură penală. Acesta reprezintă un act de sesizare a instanței cu formă proprie, atipică, determinată de particularitățile acordului de recunoaștere a vinovăției, care este un element de justiție negociată, reprezentând rezultatul unui acord de voință încheiat între procuror și inculpat. Astfel, în cazul în care urmărirea penală se desfășoară cu privire la mai multe persoane, iar cu unul dintre inculpați încheie un acord de recunoaștere a vinovăției, procurorul nu poate finaliza urmărirea penală printr-un singur act, motiv pentru care este obligat să emită două acte diferite, respectiv un acord de recunoaștere a vinovăției și un rechizitoriu, prin care dispune trimiterea în judecată sau, după caz, o ordonanță de clasare sau de renunțare la urmărire penală. De altfel, această soluție este prevăzută la art. 483 alin. (2) din Codul de procedură penală, care statuează că, în situația în care se încheie acordul numai cu privire la unele dintre fapte sau numai cu privire la unii dintre inculpați, iar pentru celelalte fapte sau inculpați se dispune trimiterea în judecată, sesizarea instanței se face separat. De asemenea, aceeași normă procesual penală prevede că procurorul înaintează instanței numai actele de urmărire penală care se referă la faptele și persoanele care au făcut obiectul acordului de recunoaștere a vinovăției.

5. În prezenta cauză - astfel cum rezultă din Încheierea nr. 16/CP/2018 din 20 februarie 2020 a Tribunalului Bistrița-Năsăud pronunțată în Dosarul nr. 4.607/112/2017/a1, depusă de reprezentantul Ministerului Public la dosarul acestei cauze pentru termenul din data de 16 martie 2021, cu ocazia concluziilor orale susținute cu privire la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 13 alin. (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002 privind Direcția Națională Anticorupție, - procurorul a finalizat urmărirea penală cu privire la toate faptele și la toate persoanele, cauza aflându-se, prin urmare, în stadiul procesual prevăzut la art. 327 din Codul de procedură penală, adică acela în care urmărirea penală este terminată. În acest sens, menționăm că DNA - Serviciul Teritorial Cluj a emis Ordonanța nr. 163/P/2016 din 5 iulie 2017, prin care a dispus:

- soluția de clasare față de inculpatul Grigore Avram, pentru o parte din faptele săvârșite de acesta;
- disjungerea cauzei în privința celorlalte fapte comise de toți inculpații cercetați în cauză (s.n. inclusiv față de inculpatul Grigore Avram) și formarea unor dosare separate, în care au fost încheiate acorduri de recunoaștere a vinovăției.

Prin urmare, disjungerea cauzei a avut loc doar în vederea încheierii acordurilor de recunoaștere a vinovăției (s.n. inclusiv cu autorul excepției din prezenta cauză), respectiv a actului specific acestei proceduri și nu pentru continuarea urmăririi penale.

5.1. Concret, în privința autorului prezentei excepții de neconstituționalitate, la data de 6 iulie 2017, DNA - Serviciul Teritorial Cluj, în Dosarul nr. 88/P/2017, a încheiat un acord de recunoaștere a vinovăției, sesizând Tribunalul Bistrița-Năsăud pentru confirmarea acestuia. Prin Sentința penală nr. 97/F/2017 din data de 16 octombrie 2017, Tribunalul Bistrița-Năsăud a admis acordul de recunoaștere a vinovăției astfel încheiat. Împotriva sentinței penale anterior menționate autorul prezentei excepții de neconstituționalitate, în calitate de inculpat, a formulat apel. Prin Decizia penală nr. 1.642/A/2017, Curtea de Apel Cluj a admis apelul astfel declarat și a desființat în întregime Sentința penală nr. 97/F/2017 din data de 16 octombrie 2017 a Tribunalului Bistrița-Năsăud, întrucât a constatat că pentru una dintre faptele pentru care a fost încheiat acordul de

recunoaștere a vinovăției a intervenit prescripția răspunderii penale. După pronunțarea Deciziei penale nr. 1.642/A/2017 din 12 decembrie 2017 a Curții de Apel Cluj, prin care a fost respins acordul de recunoaștere a vinovăției încheiat de procuror cu autorul excepției de neconstituționalitate, dosarul a fost restituit procurorului, care nu a continuat urmărirea penală în cauză, întrucât aceasta fusese finalizată, ci a sesizat Tribunalul Bistrița-Năsăud prin Rechizitoriul din data de 19 decembrie 2017 emis în Dosarul nr. 88/P/2017.

5.2. Așadar, în cauza în care a fost invocată prezenta excepție de neconstituționalitate, în privința autorului acestei excepții, operațiunea de disjungere a cauzei, subsecventă emiterii ordonanței de clasare, nu a fost realizată în scopul continuării urmăririi penale pentru o parte din faptele reținute de organele de urmărire penală în sarcina autorului excepției, ipoteză reglementată prin dispozițiile art. 13 alin. (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002, ci în scopul încheierii acordului de recunoaștere a vinovăției, respectiv a actului separat de sesizare a instanței cu un astfel de acord. Ulterior respingerii acordului, fără ca în cauză să se fi continuat urmărirea penală, așadar tot în cadrul prevăzut de art. 327 din Codul de procedură penală, acela al soluționării cauzei cu privire la o urmărire penală terminată, sesizarea instanței a avut loc prin rechizitoriul întocmit la data de 19 decembrie 2017.

6. Așa fiind, dispozițiile art. 13 alin. (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002 nu au legătură cu soluționarea cauzei în care a fost invocată prezenta excepție de neconstituționalitate, întrucât aceste dispoziții legale nu sunt aplicabile în speță.

Potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, "legătura cu soluționarea cauzei", în sensul art. 29 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, republicată, care constituie o condiție de admisibilitate a excepției, presupune atât aplicabilitatea textului criticat în cauza dedusă judecării, cât și necesitatea invocării excepției de neconstituționalitate în scopul restabilirii stării de legalitate, condiții ce trebuie întrunite cumulativ pentru a fi satisfăcute exigențele pe care le impun aceste dispoziții legale în privința pertinentei excepției de neconstituționalitate în desfășurarea procesului (a se vedea Decizia nr. 438 din 8 iulie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 600 din 12 august 2014). Prin urmare, condiția relevanței excepției de neconstituționalitate, respectiv a incidenței textului de lege criticat în soluționarea cauzei aflate pe rolul instanței judecătorești nu trebuie analizată în abstracto, ci trebuie verificat în primul rând interesul procesual al invocării excepției de neconstituționalitate, mai ales prin prisma efectelor unei eventuale constatări a neconstituționalității textului de lege criticat (a se vedea Decizia nr. 438 din 8 iulie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 600 din 12 august 2014, Decizia nr. 244 din 19 aprilie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 632 din 20 iulie 2018, Decizia nr. 247 din 19 aprilie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 657 din 29 iulie 2018, și Decizia nr. 295 din 26 aprilie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 687 din 7 august 2018).

Cu alte cuvinte, excepția de neconstituționalitate nu constituie un exercițiu pur teoretic. Curtea a subliniat în acest sens, de exemplu prin Decizia nr. 230 din 16 aprilie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 554 din 5 iulie 2019, paragraful 20, faptul că, "în cadrul procesului judiciar, excepția de neconstituționalitate se înscrie în rândul excepțiilor de procedură prin care se urmărește împiedicarea unei judecări care s-ar întemeia pe o dispoziție legală neconstituțională. Constatarea neconstituționalității unui text de lege ca urmare a invocării unei excepții de neconstituționalitate trebuie să profite autorilor acesteia și nu poate constitui doar un instrument de drept abstract. [...] Neconstituționalitatea unei dispoziții legale nu are numai o funcție de prevenție, ci și una de reparație, întrucât ea vizează în primul rând situația concretă a cetățeanului lezat în drepturile sale prin norma criticată" (Decizia nr. 866 din 10 decembrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 69 din 1 februarie 2016, paragraful 30).

Pentru toate aceste motive, în dezacord cu soluția pronunțată cu majoritate de voturi de Curtea Constituțională la punctul 1 din dispozitivul deciziei, considerăm că excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 13 alin. (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002 privind Direcția Națională Anticorupție se impunea a fi

respinsă ca inadmisibilă pentru lipsa legăturii excepției cu soluționarea cauzei, întrucât aceste dispoziții legale nu sunt aplicabile în speță.

Judecători,

dr. Livia Doina Stanciu

prof. univ. dr. Elena-Simina Tănăsescu